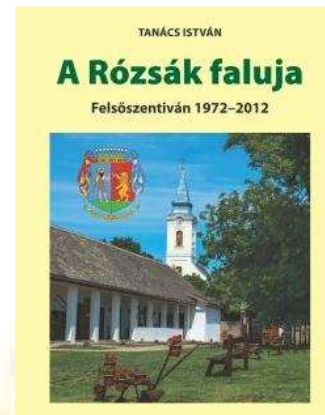

A rózsák faluja

Tanács István: *A Rózsák faluja. Felsőszentiván 1972-2012*. Kiadó: Felsőszentiváni önkormányzat, 2013.

A Magyarországon nagy múltra visszatekintő falumonográfiák legjobb hagyományai köszönnek vissza Tanács István Felsőszentivánról szóló könyvének lapjain. Az eredeti szakmája szerint újságíró szerző kimondott célja volt, hogy művével ott vegye fel az elbeszélés fonalát, ahol „krónikás elődje”, Hatvani Dániel 1972-ben befejezte azt. A négy évtizedet felölelő könyv így felelevenítheti a működő szocializmus fénykorát és hanyatlását, a rendszerváltás hozta gyökeres átalakulást, valamint a jelen kétségeit és reményeit is. Mindezt egy olyan falu lakóinak szemszögéből, amely történelme során – bár ez a Kárpát-medence valamennyi településére elmondható – sajátosan egyedi utat járt be, sorsának jellegzetes vonásaiban mégis osztozik az alföldi vidék számos falujával.

A könyv fő fejezetei is ehhez a felosztáshoz igazodnak. Egy pár oldalas, néhány adat segítségével az 1972-es állapotot körvonalazó bevezető után a szerző rátér a szocializmus virágkorának és az önmagába roskadásához vezető útnak a részletezéséhez. Nem szégyelli – a megszólítottakon keresztül – leszögezni, hogy ez volt a szűk időszak, amikor „falusi ember így még nem élt”, és a mai lakosok egy része joggal sóvárog a korszak biztos megélhetést és szerény gyarapodást kínáló létbiztonsága után. Nem hallgatja el azonban a rendszer hibáit sem, ahogy az is megjelenik a lapokon, hogy a felelős pozícióban levőknek – pl. a gázvezeték kiépítése esetében – esetenként már akkor is maga felé húzott a keze.

A felsőszentiváni rendszerváltás nyitóakkordját 1989-ben Vancsura József téveszelnökké választása jelentette. Ez az aktus magában hordozta a falu lakosainak reményeit is: a változást ugyan nem lehet elkerülni, de talán egy szakértő módon levezényelt átalakulással elkerülheti a falu, hogy túl nagy árat fizessen a rendszerváltáskor. A harmadik fejezet a rendszerváltást követő évek eseményeiről ad áttekintést. Az olyan nagy horderejű események mellett, mint a szövetkezet sorsa, a kárpótlások ügye, a helyi közösség életének apróbb mozzanatai, mint például a *Szentiváni híradó* című helyi lap beindítása és megszűnése sem kerülnek el a figyelmét. Közben pedig próbálja feltárni az okokat és döntéseket, amelyek oda vezettek, hogy a szentivániak minden igyekezete ellenére mára sokan a rendszerváltás veszteseinek érezhetik magukat.

Erről a jelenről (2011-2012-es évről) ad helyzetképet negyedik fejezet *Új Egyensúly* címmel, azonban láthatjuk, ingatag egy „egyensúly” az, ahol keveseknek ugyan sikerült befogniuk a vitorlájukba az új idők szelét, sokaknak azonban se jövőkéjük, sem biztos megélhetésük nincs.

Az ötödik fejezet (*Lehetett volna-e másként?*) kissé már túlmutat az egyszerű falumonográfiák keretein. A feltett kérdések (pl. Megmaradhatott volna-e a técesz? Megmaradhatott volna-e a háztáji?) a vidék számos más településén is aktuálisak, és ahogy más településen sem, a szerző Szentiván esetében sem talál ezekre biztos választ.

Az utolsó fejezet jövőkép adására tesz kísérletet, azonban a megszólaltatottak többségéből – az előző fejezetek fényében érthető módon – már hiányzik az a jövőbe vetett hit, ami még megvolt az előző kötet szerzőjében. Ez pedig talán a rendszerváltás minden veszteségénél sajnálatosabb.

Szerencsére a kötet részletgazdagsága ellenére sem érezzük úgy, hogy belefulladásunk a tágabb közönség – de akár az eseményeket át nem élő falubeliek számára is – érdektelen személynevek, adatok taglalásába, hiszen a kötet végig olvasmányos marad. Ez annak köszönhető, hogy az események kulcsszereplői a lapokon megszólaltatva saját szavaikkal mesélik el a történéseket, egymást megerősítve, időnként pedig egymásnak ellentmondva.

Bár Tanács István vállaltan az előző monográfia folytatását tűzte ki célul, a bevezetőben érezni a hiányát egy rövid áttekintésnek a falu korai és újraalapítás utáni történetéről. Mivel az előző művet nem minden olvasó ismerheti, ez nagyban hozzájárulhatott volna egyes témák, például az itt élő nemzetiségek viszonyának alaposabb megértéséhez.

Nem érzem a legszerencsésebbnek azt sem, hogy a szerző rögtön az első fejezetben a könyv által felölelt időtartamot a régi ravatalozó felépülésével (1973-ban) és végleges megromlásával (2011-ben) szemlélteti. Szomorú gondolatokat kelt egy ilyen felütéssel nyitni egy rózsák falujáról szóló könyvet. Mert noha az 1971-ben pompázó 12 ezer rózsátó megfogyatkozott, de még nem tűnt el Felsőszentivánról. Legyen bármilyen borús is a jelen, amíg vannak olyanok (és vannak!), akik bíznak a jövőben, valamint hajlandók tenni is érte, talán nem is fognak a rózsák eltűnni soha.

Lennert József, Kecskemét